

RANGTASVIR ASARINI ISHLASHDA KOMPOZITSIYANING AHAMIYATI

Baratbayev Batir Mamadjonovich

Qdpi tasviriy san'at muhandislik grafikasi kafedrası mudiri, dotsent

Annotatsiya:

Ushbu ilmiy maqola kompozitsiyaning rangtasvirdagi asosiy rolini va uning tasviriy san'atning estetik va kommunikativ jihatlariga chuqur ta'sirini o'rganadi. Tasviriy makondagi elementlarning joylashuvi sifatida kompozitsiya tomoshabinning badiiy asarni idrok etishi va talqin qilishiga rahbarlik qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola kompozitsiyaning asosiy tamoyillari, uning tarixiy evolyutsiyasi va vizual jihatdan jozibali va hissiyotlarni jalb qiluvchi rasmlarni yaratishdagi ahamiyatini o'rganadi. Kompozitsiyaning ahamiyatini tushunib, rassomlar o'zlarining badiiy niyatlarini samarali tarzda etkazishlari va vizual hikoyalari orqali tomoshabinlarni o'ziga jalb qilishlari mumkin.

Kirish:

Rassomlikdagi kompozitsiya rasm tekisligi ichida chiziqli, shakl, rang, bo'shliq va tekstura kabi elementlarning qasddan joylashishini anglatadi. Bu rassom o'zining vizual hikoyasini qurish uchun poydevor bo'lib xizmat qiladi, tomoshabinning ko'zini boshqaradi va o'ziga xos hissiy reaksiyalarni uyg'otadi. Ushbu maqola kompozitsiyaning rangtasvirdagi ko'p qirrali ahamiyatini o'rganadi, uning muvozanat, uyg'unlik, ritm, markazlashtirilgan nuqtalar va umumiy vizual ta'sirni yaratishdagi rolini ta'kidlaydi.

San'at tarixi davomida turli badiiy harakatlar va madaniy kontekstlar kompozitsiya texnikasining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatdi. Qadimgi yunonlar va Uyg'onish davri ustalaridan tortib, zamonaviy va zamonaviy san'atgacha, kompozitsiya evolyutsiyasi badiiy falsafa, ijtimoiy me'yorlar va texnologik taraqqiyotning o'zgarishi bilan shakllangan. Ushbu bo'lim rangtasvirda kompozitsiyani o'rganishning asosiy tarixiy bosqichlari haqida umumiy ma'lumot beradi. Badiiy harakatlar va madaniy kontekstlar butun san'at tarixi davomida kompozitsiya texnikasining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatgan. Ushbu bo'limda qadimgi yunon va Uyg'onish davri ustalaridan tortib, zamonaviy va zamonaviy san'atgacha bo'lgan kompozitsiya evolyutsiyasiga ta'sir ko'rsatgan falsafalar, ijtimoiy me'yorlar va texnologik yutuqlar ko'rib chiqiladi. Shu tarzda kompozitsiya tarixidagi muhim bosqichlar haqida umumiy ma'lumot beriladi. Qadimgi yunon davri - san'atda nisbatlar, simmetriya va geometrik tartibga solish muhim ahamiyatga ega bo'lgan davr. Ideal go'zallik hissi va mukammal nisbatlar kompozitsiyaning asosini tashkil etdi. Yunon haykaltaroshlari va rassomlarining asarlarida muvozanat va uyg'unlikni izlash ko'rinsa, mifologik va diniy mavzular ham muhim rol o'ynadi. Uyg'onish davri san'atda istiqbolning ochilishi bilan kompozitsiya sohasida katta yutuqlarga erishdi. Perspektiv - bu chuqurlik tuyg'usini yaratish va ob'ektlarni uch o'lchovda ko'rsatish uchun ishlatiladigan texnikadir. Uyg'onish davri rassomlari o'z kompozitsiyalarida makonni to'g'ri aks ettirgan va vizual effekt yaratgan holda istiqboldan mohirona foydalanganlar. Bu davrda diniy mavzulardan tashqari, mifologiya, mifologik voqealar va mifologik personajlar ham ommabop mavzular qatoriga kiradi. Zamonaviy san'atda kompozitsiyani tushunish 19-20-asrlarda katta o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Impressionizm, ekspressionizm, kubizm va mavhum san'at kabi oqimlar an'anaviy kompozitsiya qoidalarini shubha ostiga qo'yib, yangi va innovatsion yondashuvlarni qabul qildi. Misol uchun, kubist rassomlar ob'ektlarni turli burchaklardan ko'rsatish orqali istiqboldan tashqariga chiqdilar va narsalarni geometrik qismlarga bo'lish orqali kompozitsiya haqida yangi tushunchani rivojlantirdilar. Mavhum

san'at harakati esa realistik tasvirni rad etdi va ranglar, shakllar va chiziqlarning o'z-o'zidan ifodali kuchini ta'kidlaydi. Zamonaviy san'atda kompozitsiya o'z chegaralarini yanada kengaytirdi va tajriba maydoniga aylandi. Texnologik taraqqiyot raqamli san'at va installyatsiya san'ati kabi yangi fanlarning paydo bo'lishiga imkon berdi va rassomlarga kompozitsiyadan erkinroq foydalanish imkonini berdi. Rassomlar vizual ierarxiya, ritm va kontrast kabi kompozitsiya tamoyillarini o'z maqsadlari uchun qayta talqin qildilar va o'zlarining uslublarini yaratdilar. Natijada, turli harakatlar va madaniy kontekstlar san'at tarixida kompozitsion texnika evolyutsiyasiga ta'sir ko'rsatdi. Qadim zamonlardan to hozirgi kungacha kompozitsiya falsafiy, ijtimoiy va texnologik o'zgarishlar bilan birga rivojlanganligi ko'rinib turibdi. O'tmishdagi bilim va tajribalardan foydalanib, rassomlar kompozitsiya haqidagi o'zlarining tushunchalarini shakllantirdilar va san'at olamiga yangiliklar kiritdilar.

Kompozitsiya tamoyillari san'atkorlar uchun vizual jihatdan jozibali va uyg'un san'at asarlarini yaratishda rahbarlik tamoyillari bo'lib xizmat qiladi. Ushbu bo'limda muvozanat, simmetriya, assimetriya, mutanosiblik, istiqbol, birlik, kontrast va urg'u kabi asosiy tamoyillar o'rganiladi. Har bir tamoyil batafsil ko'rib chiqilib, ularning rasmning umumiy vizual tuzilishi va hikoyasiga ta'sirini ta'kidlaydi. Kompozitsiya rassomlarga o'zlarining san'at asarlarida vizual ierarxiyani o'rnatishga imkon beradi, tomoshabin e'tiborini jalb qiladi va diqqat markazlarini yaratadi. Uchdan birlar qoidasi, yetakchi chiziqlar, oltin nisbat kabi texnikalar tomoshabin nigohini to'g'ri yo'naltirish va vizual ahamiyatga egalik tuyg'usini yaratish qobiliyati nuqtai nazaridan o'rganiladi. Fokus nuqtalaridan samarali foydalanish rasmning hikoyaviy va hissiy ta'sirini kuchaytiradi. Rassomlikdagi his-tuyg'ularni va hikoyalarni etkazishda kompozitsiya hal qiluvchi rol o'ynaydi. Rassomlar kompozitsion elementlardan keskinlik, muvozanat, harakat yoki sukunat yaratish uchun foydalanishlari mumkin va shu bilan o'ziga xos hissiy reaksiyalarni uyg'otadi. Raqamlar, ob'ektlar va fon elementlarining joylashishi ham hikoyalarni taklif qilishi, hikoyalar aytib berishi yoki fikrni uyg'otishi mumkin. Ushbu bo'lim kompozitsiyaning rasmning ekspressiv imkoniyatlarini qanday oshirishini o'rganadi. Zamonaviy san'atkorlar noan'anaviy aranjirovkalar bilan tajriba o'tkazib, an'anaviy me'yorlarga qarshi chiqib, kompozitsiya chegaralarini kengaytirishda davom etmoqdalar. Ushbu bo'limda rassomlar mavhum va tasviriy bo'lmagan san'at, aralash media, installyatsiyalar va interaktiv san'at asarlari orqali kompozitsiya imkoniyatlarini qanday kengaytirganliklarini ko'rib chiqadi. U kompozitsiya evolyutsiyasida yangilik va individual badiiy ifodaning ahamiyatini ta'kidlaydi.

Xulosa:

Kompozitsiya rassomning ajralmas jihati bo'lib, tomoshabinning san'at asarini idrok etishi va unga bo'lgan qiziqishiga chuqur ta'sir qiladi. Rassomlar kompozitsiya tamoyillarini tushunish va samarali qo'llash orqali vizual tarzda jozibali va hissiy jarangdor rasmlar yaratish qudratiga ega. Tarix davomida kompozitsiya madaniy va badiiy siljishlarga moslashgan holda rivojlanib bordi va san'atkorlar uchun o'z ijodini namoyon etish va badiiy niyatlarini yetkazishda muhim vosita bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sarvinozxon, Sattorova, and Manobova Dilafruxxon. "Tasviriy san'at texnologiyasi va nusxa ko'chirish fanida ishlatiladigan materiallar." *Science Promotion* 3.1 (2023): 132-135.
2. Sarvinozxon, Sattorova. "QO'QON NAQQOSHLIK USLUBINING O'ZIGA XOSLIGI." *World scientific research journal* 17.1 (2023): 19-24.

3. Sarvinozkhan, Sattorova. "TYPES AND DEVELOPMENT OF APPLIED ARTS IN UZBEKISTAN." Open Access Repository 8.11 (2022): 108-111.
4. Sarvinozkhan, Sattorova. "HISTORY OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF APPLIED ART." Open Access Repository 9.11 (2022): 84-87.
5. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "THE ROLE OF MODERN SCULPTURE IN UZBEKISTAN: A FUSION OF TRADITION AND CONTEMPORARY EXPRESSION." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 808-810.
6. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "CONTEMPORARY TRENDS AND INNOVATIONS IN SCULPTURE IN UZBEKISTAN: EXPLORING THE INTERSECTION OF TRADITION AND MODERNITY." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 448-450.
7. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "THE NAVIRON PATH OF CRAFTS TODAY AND ITS ROLE IN YOUTH MATURATION." American Journal of Pedagogical and Educational Research 9 (2023): 13-15.
8. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "ISSUES OF AWAKENING THE INCENTIVE OF YOUNG PEOPLE TO CRAFTS." E Conference Zone. 2023.
9. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "THE ISSUE OF EDUCATING YOUNG PEOPLE IN THE SPIRIT OF CRAFTS." American Journal of Pedagogical and Educational Research 9 (2023): 16-19.
10. Abdullaev, Alimardon Khaydaraliyevich. "ROLE OF CRAFT TRADITIONS IN YOUTH LIFE." E Conference Zone. 2023.